

Informačná bezpečnosť

Ing. Eva Oláhová, PhD.

CIT FEM SPU

- ❑ Úvodné slovo - informačná bezpečnosť a informácie
- ❑ Informácie a ich charakteristiky
- ❑ Definície pojmu informačná bezpečnosť
- ❑ Informačná bezpečnosť z pohľadu podniku
- ❑ Digitálna identita a digitálna bezpečnosť

1. Prečo sa tým zaoberať ?
2. Čo a prečo treba chrániť?
3. Aké sú hrozby a ako im čeliť?
4. Zaujíma/dotýka sa ma to vôbec ?

Odpoveď na otázku prečo - príklady

1. Rok 2006: Hackeri o NBÚ: heslo nbusr123 stále funguje
2. Rok 2018: Hackeri zo zahraničia opakovane napadli shmu.sk a aj Slovensko.sk
3. Roky 2019-2021: Portál NZCI, etickí hackeri (viac na: [URL1](#) [URL2](#))

Spoločnosť

- 2019 - únik OÚ občanov
- 9/2020 - prístup k PCR/AG testom a OÚ informácie všetkých testovaných občanov
- 8/2021 - prístup k údajom e-hranica/Covid-pas chyby v systéme umožňovali napr. kohokoľvek poslať do domácej karantény na 14 dní alebo získať digitálny Covid preukaz EÚ ľubovoľnej osoby,
RODNÉ ČÍSLO

4. Rok 2022: Séria útokov na inštitúcie v [Českej republike](#)
5. Rok 2022 a súčasnosť: AI a deepfake, príklad: [AI brings Mona Lisa to life](#)

Informačná bezpečnosť a informácie (alebo čo a prečo treba chrániť ...)

- ❑ Internet – virtuálny priestor - informácie
 - ❑ Spoločnosť IDC: do roku 2025 sa celosvetové údaje zvýšia o 61% na 175 zettabyte v cloude.
 - ❑ Forbes: každý deň sa vytvára 2,5 bilióna údajov, tempo sa zrýchľuje s rastom IoT.

Informačná bezpečnosť a informácie (alebo čo a prečo treba chrániť ...)

☐ Internet – virtuálny priestor

☐ Organizácie/podniky/firmy:

▪ Virtuálna identita

Plusy: ľahká dostupnosť, bez geografických obmedzení, potenciálni zákazníci, klienti, partneri

Mínusy: strata dobrého mena, zákazníkov, narušenie činnosti

- **Záver: bezplynulý chod organizácie v režime 24/7 vyžaduje spoľahlivé fungovanie vybudovanej informačnej a komunikačnej infraštruktúry.**

☐ Jednotlivec:

▪ Virtuálna identita

Plusy: nové možnosti komunikácie, nadväzovania kontaktov. vzdelávania, spolupráce

Mínusy: strata priamej sociálnej komunikácie (F2F), pseudoidentita, kyberšikana, možnosť zneužitia identity a strata súkromia

- **Záver: koexistencia reálneho a virtuálneho života jednotlivca vyžaduje osvojenie si základných princípov a postupov ochrany jeho komplexnej identity**

Digitálna éra a jej riziká

Charakteristiky

- ❑ Ubiquitous connectivity
- ❑ Globálna počítačová sieť, globálne mobilné siete
 - rôznorodosť poskytovaných služieb,
 - rôznorodosť technologických riešení,
 - rôznorodosť používaných zariadení,
 - neustály vývoj nových služieb – cloud, IoT, virtuálna realita, AI,...
- ❑ Fyzická a virtuálna identita – kde je hranica
- ❑ Otázky bezproblémovej adaptácie a zvládnutia nových služieb/riešení a rozhraní

Pravidlo 1:

Bezpečnosť uložených informácií každého počítača je podmienená úrovňou bezpečnosti iného počítača, ku ktorému sú pripojené.

Pravidlo 2:

Čokoľvek, kdekoľvek, kedykoľvek a kýmkoľvek nahrané, prenesené, vložené do kyberpriestoru v kyberpriestore zostane navždy.

Stávame sa informáciou

Informácie verzus údaje

☐ Informácie → výsledok spracovania údajov → sú:

- presné a aktuálne,
- špecifické a usporiadané na určitý účel,
- prezentované v kontexte, ktorý im dáva význam a relevantnosť,
- môžu viesť k zvýšeniu porozumenia a zníženiu neistoty.

☐ Údaje (dáta)

- spracovaním sa transformujú na informácie → majú hodnotu → nutnosť chrániť ich

Údaje	Informácie
	
<ul style="list-style-type: none">• neorganizované, nespracované fakty, bez spracovania sú pre ľudí zdanlivo náhodné a neužitočné	<ul style="list-style-type: none">• spracované, usporiadané údaje, prezentované v určitom kontexte a sú užitočné pre ľudí
<ul style="list-style-type: none">• „raw“ dáta, nemajú osobitný význam.	<ul style="list-style-type: none">• skupina údajov, majú logický význam.
<ul style="list-style-type: none">• údaje nezávisia od informácií	<ul style="list-style-type: none">• Informácie závisia od údajov
<ul style="list-style-type: none">• získavajú sa na základe záznamov a pozorovaní	<ul style="list-style-type: none">• získavajú sa na základe analýzy, spracovania
<ul style="list-style-type: none">• nie sú ničím špecifické (prispôbené konkrétnym potrebám)	<ul style="list-style-type: none">• sú špecifické pre danú tému, spracovaním sa odstránia irelevantné údaje.
<p>Záver: údaje sú neorganizované popisy a fakty, z ktorých možno informácie získať.</p>	

Informačná bezpečnosť

Definícia: *Ochrana informácií pred hrozbami s cieľom zabezpečiť ich **dôvernosť, integritu a dostupnosť** koncovému používateľovi.*

Triáda CIA

Z pohľadu podniku: ... s cieľom zabezpečiť kontinuitu podnikania, minimalizovať obchodné riziko a maximalizovať návratnosť investícií a obchodných príležitostí.

Confidentiality (dôvernosť)

- informácie nie sú dostupné/prístupné neoprávneným osobám/systémom,
- prístup len pre používateľov s pridelenými oprávneniami.

Príklady porušenia:

- likvidácia papierovej dokumentácie bez skartovania,
- prienik hackera do internej databázy webu, e-shopu a krádež citlivých informácií o klientoch (mená, adresy, čísla kreditných kariet),
- inštalácia neoverených aplikácií do mobilu.

Integrity (integrita)

- informácie sú v pôvodnej forme a stave počas celého ich životného cyklu,
- informácie sú úplné a bez narušenia (neboli zmenené, zmanipulované alebo poškodené)

Príklady porušení:

- zapísanie nesprávnych údajov do IS zamestnancom,
- poškodenie súboru vírusom/červom pri ukladaní alebo pri prenose sieťou (šum na sieti).

Availability (dostupnosť)

- mať informácie k dispozícii keď sú potrebné,
- prijímanie informácií v požadovanom formáte a čase,
- prístup pre autorizovaných používateľov bez prekážok.

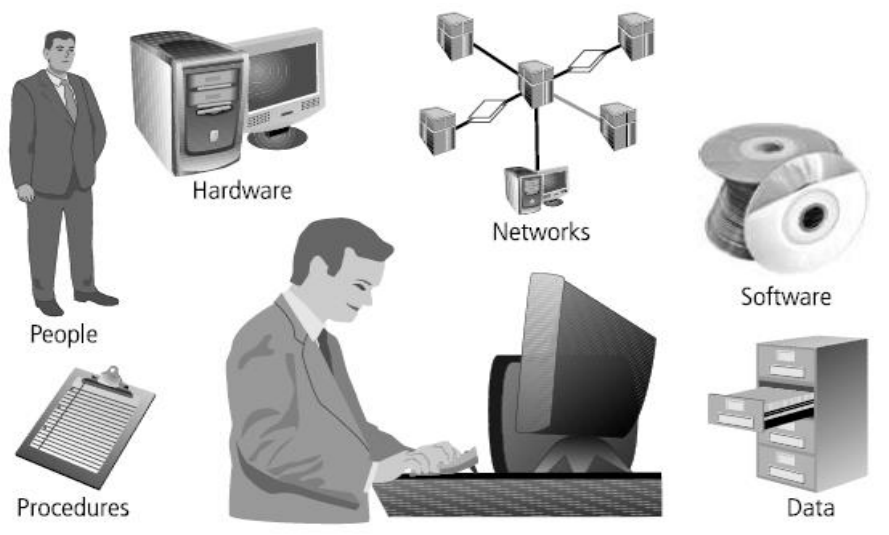
Príklady porušenia:

- výpadok UIS v dôsledku poruchy hardvéru
- ľudská chyba: zamestnanec omylom zmaže kritické súbory.

Informačná bezpečnosť z pohľadu organizácie - proces spracovania informácií

Informačný systém

- ucelený systém pre spracovanie informácií,
- integrované zloženie súboru ľudí, procedúr a postupov, technických prostriedkov (hardvér, softvér, siete) a dát, ktoré zabezpečujú požadovanú funkčnosť a poskytujú informácie pre definovaný účel/cieľ.

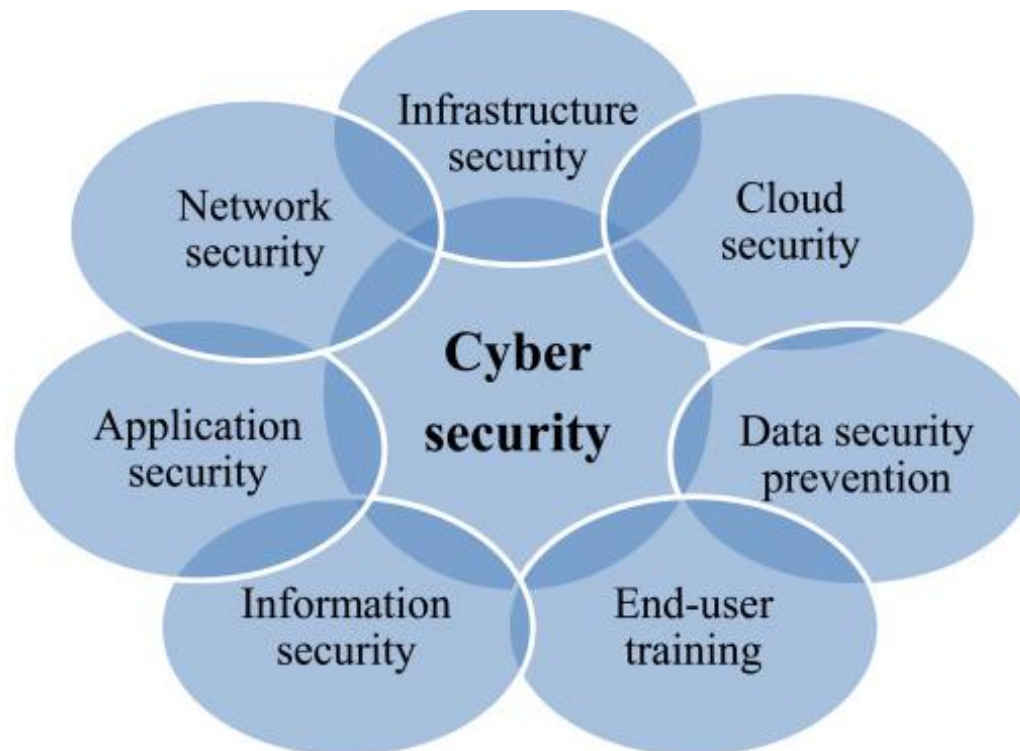
Organizácia → digitálna identita → existencia v kyberpriestore

Aké sú východiská pre definovanie IB organizácie:

- špecifiká lokalizácie informačných aktív/údajov: intranet - internet - extranet
- špecifiká poskytovaných služieb: typy služieb a previazanosť s inf. zdrojmi
- špecifiká end-users: inside/outside; anonymizovaní/overení

určujú ČO je obsahom IB

Informačná a kybernetická bezpečnosť

Kybernetické hrozby - PS/WS/MS

Počítačové siete

- Malvér
- Spam
- Sociálne inžinierstvo
- DoS/DDoS
- Phising
- Pharming
- ďalšie

WiFi siete:

- Malvér
- DoS
- Sniffing
- Spoofing
- Rouge Access Point
- Wifi Hijacking
- Break WEP/WPA
- ďalšie

Mobilné siete

- Malvér
- Útok „keeps on going“
- Madware (mobile adw)
- Phishing
- Smishing (SMS phishing)
- Sociálne inžinierstvo
- Únos SIM karty (SIMjacking)
- Fakturačné podvody (billing fraud)
- Cryptojacking
- Jailbreaking/Root

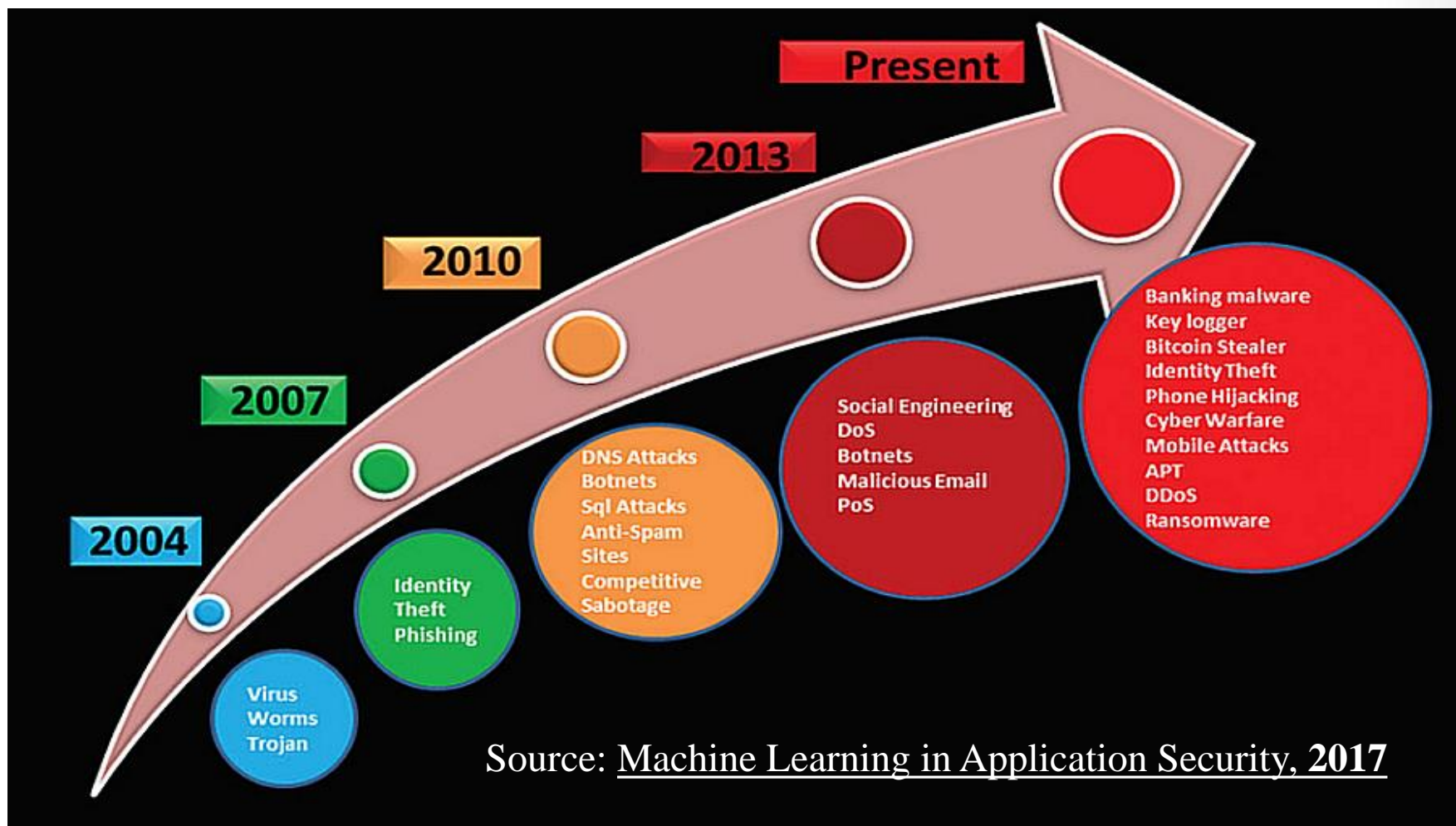
... a ďalšie??

- IoT
- AI
- VR/AR

And not-so-smart end user :-)

Hrozba - akákoľvek okolnosť alebo udalosť s možným nepriaznivým dopadom na prevádzku organizácie alebo jednotlivcov.

Útoky - vývoj v čase podľa technológií/služieb

Útok - cieľavedomý pokus o získanie, zmenu, zničenie, odstránenie informácií bez autorizovaného prístupu alebo povolenia.

Informačná bezpečnosť – jednotliviec

Incidenty, hrozby \Leftrightarrow riziká, dôsledky
Vzdelávanie + Legislatíva

- Týka sa to aj mňa?
- Prečo sa tým zaoberať ?
- Ako predchádzať ohrozeniu a ako sa brániť ?
- Ako vyvodzovať dôsledky ?

Otázka: Týka sa to aj mňa?

Anonymita používateľa na Internete

Pardoxy

- Aplikácie, webové služby, sociálne siete zhromažďujú o používateľoch informácie.
 - Majoritne nie sú potrebné k ich priamej funkčnosti.
-
- Informácie → **osobné údaje** → akékoľvek údaje k identifikácii jednotlivca
 - osobné (meno, priezvisko, e-mailová adresa, telefónne číslo, bydlisko)
 - citlivé (využívaný OS, verzie aplikácií, súbory cookies a i.)
 - lokalizačné údaje (súradnice GPS, informácie o WiFi, GPRS)
 - Poskytnutím (nedobrovoľným či nevedomým) údajov umožňuje používateľ danej služby získať dôležité informácie o svojom živote – **sám sa stáva informáciou, s ktorou môže niekto obchodovať.**
 - **Smernica GDPR – ochrana osobných údajov, máj 2018**

Digitálna stopa

- Digitálna stopa neovplyvniteľná
 - informácie z počítačového systému,
 - pripojenie k počítačovým sieťam a Internetu,
 - používanie poskytovaných služieb.
- Digitálna stopa ovplyvniteľná
 - vedome využitie služieb,
 - dobrovoľne zverejnenie informácie (blogy, fóra, sociálne siete, e-mail, dátové úložiská, cloud).

Pravidlo 3:

Vždy existuje digitálna stopa - kópia dát ako záloha vytvorená samotným používateľom alebo uložená iným používateľom

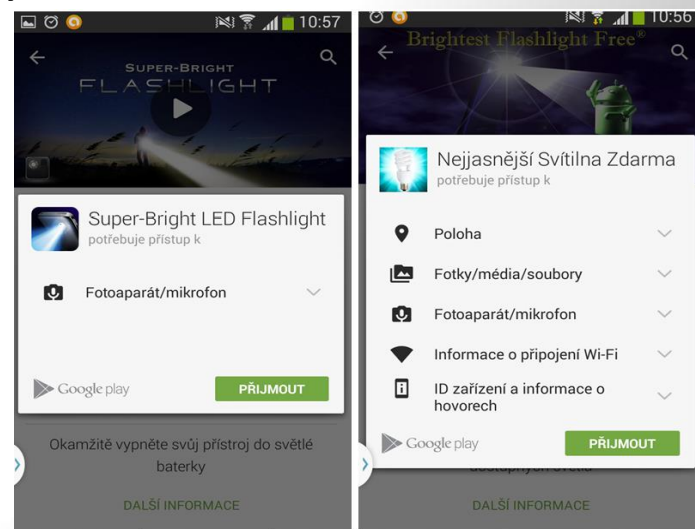
Digitálna stopa – neovplyvniteľná

Patria k nej:

- IP adresa/MAC adresa PC/zariadenia
- E-mail
- Súbory cookies
- Údaje zbierané prostredníctvom smart zariadení

Smart zariadenia – chybné používateľské postupy

- Inštalácia aplikácií používateľom
- Zariadenia nemajú nastavené bezpečnostné mechanizmy, antivír
- Obchod Play umožňuje vývojárovi nastaviť pravidlá „zberu“ informácií
- Obchod Play - aplikácie nie sú overované a testované → možný výskyt aplikácií infikovaných malvérom

Digitálna stopa – ovplyvniteľná

EULA - podmienky

- jednostranne definované práva a povinností zo strany poskytovateľa služby (ISP),
- používateľ má možnosť výberu.

Dilema – problémy a otázky

- **!! malé percento používateľov zmluvné podmienky číta, ALE:**
 - ? je si vedomý aké zmluvné podmienky odsúhlasil,
 - ? kedy sa stávajú záväznými,
 - ? aký legálny zásah do jeho základných ľudských práv a slobôd súhlas predstavuje pretože
- **!! Služba môže ovplyvniť práva a záujmy (alebo bezpečnosť dát) tretích osôb alebo zamestnávateľa, ktorý k službe explicitne nevyjadril súhlas.**

Príklad – Google a používateľ

- Informácie, ktoré používateľ zdieľa sám (*meno, e-mail adresa, tel. číslo, platobná karta*)
- Informácie z používania služieb Google
 - *zariadenie (model hardvéru, verzia OS, telefónne číslo),*
 - *protokol použitej služby (mail, telefón),*
 - *geografická poloha,*
 - *licenčné čísla aplikácií,*
 - *súbory cookies.*

Príklad 2: spracovávané údaje o zákazníkoch e-shopy SR

E-shop Mall.sk (od 2024 Allegro)	E-shop Alza.sk
<ul style="list-style-type: none">• Identifikácia: meno, priezvisko, užívateľské meno a heslo, IČO/DIČ.• Kontaktné údaje: e-mail, telefónne číslo, adresa doručenia/fakturačná adresa, kontakt na sociálnych sieťach.• Nastavenia zákazníka: účet zákazníka, odber newsletter, vernostné programy, nákupné zoznamy, sledované produkty, hodnotenia produktov.• Objednávky: objednaný tovar/služba, spôsob doručenia a platby, číslo účtu, reklamácie.• Správanie na webe: prehliadaný tovar a služby, klikané odkazy, údaje o zariadení (IP adresa, typ zariadenia a jeho parametre: OS, prehliadač, cookies).• Čítanie zasielaných správ: čas otvorenia správ, použité zariadenie.• Odvodené údaje: pohlavie, vek, finančná situácia, nákupné správanie.• Call centrum: záznamy telefónnych hovorov	<p>Pri prístupe zákazníka cez web stránku:</p> <ul style="list-style-type: none">• IP adresa,• dátum a čas prístupu na web stránku e-shopu,• informácie o internetovom prehliadači,• informácie o operačnom systéme či nastavení jazyka,• informácie o správaní zákazníka na webových stránkach internetového obchodu,• v prípade návštevy webovej stránky cez telefón alebo tablet - dáta o mobilnom telefóne.

Právo a Internet

■ Základné otázky

- Platí právo na Internete?
- Ak áno, aké právne normy sa použijú?

■ Dilemy

■ **Kyberpriestor**

- Virtuálne prostredie
- Je otvorený a prístupný všetkým
- Neplatia tu žiadne zvláštne zákony a je potrebné sa riadiť všeobecne záväznými normami

■ **Fenomén Internetu:**

- Je globálny a nepozná hranice
- Nemá majiteľa

■ **Fenomén internetových služieb:**

- Široké spektrum
- Nespoplatnené – veľké množstvo používateľov – viac rôznych identít

■ **Fenomén koncového používateľa:**

- Digitálna gramotnosť
- Dôverčivosť, naivita, láskavosť, zvedavosť, nedôslednosť,...
- ?? Váš názor

Právne normy Slovenskej republiky

Základný dokument:

- Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. - **Ústava Slovenskej republiky**
- Čl. 19 ods. 3 Ústavy SR

Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

- Čl. 22 Ústavy SR

Listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.

Právne normy Slovenskej republiky

Základné dokumenty:

- Zákon 40/1964 Občiansky zákonník
 - Zákon 513/1991 Obchodný zákonník
 - Zákon 311/2001 Zákonník práce
 - Zákon 300/2005 Z. z. Trestný zákon
 - Zákon 301/2005 Z. z. Trestný poriadok
-
- Zákon 211/2000 o slobodnom prístupe k informáciám
 - Zákon 215/2004 o ochrane utajovaných skutočností
 - Zákon 22/2004 o elektronickom obchode
 - Zákon 45/2011 o kritickej infraštruktúre
 - Zákon 351/2011 o elektronických komunikáciách
 - Zákon 185/2015 autorský zákon
 - Zákon 214/2008 zmena zákona o elektronickom podpise
-
- **Zákon 18/2018 o ochrane osobných údajov**
 - **Zákon 69/2018 o kybernetickej bezpečnosti**
 - **Zákon 95/2019 o informačných technológiách vo verejnej správe**
 - **Zákon 236/2021 o nebezpečnom elektronickom obťažovaní (kyberšikana)**

Obsah informačnej bezpečnosti zhrnutie

- Informácie, dáta ==> aktíva spoločnosti, organizácií
- Incidenty, hrozby <==> riziká, dopady
- Dokumenty pre IB <==> legislatíva, právne normy
- Proaktívny prístup <==> vzdelávanie

Be smart end user ...